

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 506 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinov To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Xuzra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
	Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna	
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
	Inoyatova Zulfiya Xamdamovna	
	Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
	Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi	
	Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
	Kayumov Oybek Achilovich	
	Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
	Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi	
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
	Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna	
	Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
	Rayimova Shahlo Sobirjon qizi	
	STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
	Toshev Elbek Choriyevich	
	Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
	Usmanov Botir Allaberdiyevich	
	Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
	Xalilova Dilnoza Furkatovna	
	Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
	Xodiyeva Dilrabo Pirimovna	
	Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
	Yunusova Nodira Akhmadjanovna	
	Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
	Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	
	The Psychological Impact of Social Media on Youth	242
	Dilfuza Qarshiboyeva	
	Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	246
	Islamova Dilfuza Dilshodovna	
	Dizartriyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	250
	Pardayeva Muxlisa	
	Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati.....	257
	Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi	
	Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers.....	259
	Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi	
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar	264
	Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi	
	“Personal learning assistant” vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili.....	268
	Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li	
	Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	272
	Ravshanova Dildora Sagdullayevna	
	Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi.....	279
	Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich	
	Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida) ..	283
	Pardaboyev Doston	
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari	286
	Xaydarova Mavluda Mo'yidinjon qizi	

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiqqa o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Ilnazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoixon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отажонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhraxon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	

Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarning harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'rni.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	

1879-1894-YILLARDA YEVROPA VA AQSHDAGI ASOS SOLUVCHI LABORATORIYALAR EVOLYUTSIYASI ORQALI EKSPERIMENTAL PSIXOLOGIYA GENEZISINING QIYOSIY-TARIXIY TAHLILI

Haydarov Farhod Irnazarovich

TMC instituti "pedagogika va psixologiya" kafedrasida katta o'qituvchisi

ORCID: 0009-0002-3518-5925

Annotatsiya: Ushbu maqolada 1879–1894-yillar oralig'ida Yevropa va AQShda psixologik laboratoriyalarning shakllanishi va rivojlanish jarayonlari qiyosiy-tarixiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda V. Vundtning Leypsig maktabidagi strukturaviy yondashuvi va AQSh universitetlaridagi (Garvard, Klark, Chikago) funksionalistik yo'nalishlar o'rtasidagi metodologik farqlar yoritilgan. Shuningdek, laboratoriya asboblarning (xronometriya, kimograf) fanga aniqlik kiritishdagi roli hamda psixologiyaning falsafadan ajralib, mustaqil empirik fanga aylanish jarayoni tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: eksperimental psixologiya, Vilgelm Vundt, Leypsig laboratoriyasi, funksionalizm, strukturaviy psixologiya, Uilyam Jeyms, introspeksiya, metodologiya.

Abstract: This article presents a comparative-historical analysis of the formation and evolution of psychological laboratories in Europe and the USA between 1879 and 1894. The study highlights the methodological differences between W. Wundt's structuralist approach in the Leipzig school and the functionalist directions at US universities (Harvard, Clark, Chicago). Furthermore, it analyzes the role of laboratory instruments (chronometry, kymograph) in introducing precision to the field, as well as the process of psychology's transition from philosophy to an independent empirical science.

Key words: experimental psychology, Wilhelm Wundt, Leipzig laboratory, functionalism, structural psychology, William James, introspection, methodology.

Аннотация: В данной статье представлен сравнительно-исторический анализ формирования и развития психологических лабораторий в Европе и США в период 1879–1894 гг. В исследовании освещаются методологические различия между структурным подходом школы В. Вундта в Лейпциге и функционалистскими направлениями в университетах США (Гарвард, Кларк, Чикаго). Также анализируется роль лабораторного оборудования (хронометрия, кимограф) в обеспечении точности науки, а также процесс отделения психологии от философии и превращения её в самостоятельную эмпирическую дисциплину.

Ключевые слова: экспериментальная психология, Вильгельм Вундт, Лейпцигская лаборатория, функционализм, структурная психология, Уильям Джеймс, интроспекция, методология.

KIRISH

Psixologiya fanining tarixiy taraqqiyotida 1879-yil tub burilish nuqtasi hisoblanadi. Aynan shu yili Vilgelm Vundt tomonidan Leypsig universitetida birinchi psixologik laboratoriyaning tashkil etilishi psixologiyaning falsafa tarkibidan ajralib chiqishini va mustaqil eksperimental fanga aylanishini ta'minladi. Eksperiment usulining psixologiyaga kirib kelishi bilan u o'zining subyektivligidan qutulib, obyektiv qonuniyatlarni o'rganishga o'tdi [2].

Ilgari hukmronlik qilgan oddiy introspeksiya (o'z-o'zini kuzatish) metodi o'rnini laboratoriya sharoitidagi qat'iy nazorat qilnadigan o'lchovlar egalladi. Psixologiya o'zining tadqiqot obyektiga ega bo'lishi uchun fiziologiya kabi aniq metodlarga tayanishi shart [7]. Bugungi kunda ushbu laboratoriya metodlarining evolyutsiyasini o'rganish zamonaviy psixologik maktablarning metodologik ildizlarini tushunishda g'oyat dolzarbdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Psixologiya laboratoriya fani sifatida shakllanish jarayonida ikki xil yirik metodologik oqim o'rtasida ziddiyat yuzaga keldi. Bir tomondan, Vundt va uning izdoshlari tomonidan ilgari surilgan "strukturaviy" yondashuv ongning tarkibiy elementlarini (sezgi, tasavvur, his) o'rganishni maqsad qilgan edi.

Ikkinchi tomondan, AQShda Uilyam Jeyms va Stenli Xoll kabi olimlar ta'sirida shakllangan "funktional" yondashuv "Ong nima?" degan savoldan ko'ra, "Ong nima uchun kerak?" degan savolga javob izlay boshladi. Amerika psixologiyasi pragmatizm g'oyalari bilan sug'orilgan bo'lib, u psixik jarayonlarning hayotga moslashishdagi ahamiyatiga ko'proq urg'u bergan ^[1]. Ushbu metodologik farqlar psixologiyaning kelgusi o'n yilliklardagi rivojlanish yo'nalishini belgilab berdi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi 1879–1894-yillar oralig'ida Yevropa (Leypsig maktabi) va AQSh (Garvard, Klark, Chikago) psixologik laboratoriyalarining shakllanishi hamda rivojlanishini qiyosiy-tarixiy tahlil qilishdan iborat. Shuningdek, maqolada Vundt maktabining qat'iy laboratoriya an'analari Amerika maktablarining amaliy va funksional yondashuvlari bilan qanday to'qnashgani hamda bu jarayonning zamonaviy psixologiya faniga ko'rsatgan ta'siri yoritiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

1879-yilda Vilgelm Vundt tomonidan asos solingan Leypsig laboratoriyasi psixologiyani falsafiy mulohazalardan qutqarib, uni "fiziologik psixologiya" doirasiga olib kirdi. Vundtning asosiy metodologik qarashi shundan iborat ediki, ongni murakkab yaxlitlik sifatida emas, balki uni tashkil etuvchi eng kichik elementlar (sezgi, tasavvur va his-tuyg'u) orqali o'rganish lozim. Vundt ongni "bevosita tajriba" sifatida talqin qildi va uni o'rganishda laboratoriya sharoitidagi qat'iy nazorat qilinadigan introspeksiya (o'z-o'zini kuzatish) metodini qo'lladi ^[3]. Bu jarayonda subyektdan o'zining ichki kechinmalarini oddiygina so'zlab berish emas, balki tashqi stimulga nisbatan yuzaga kelgan eng minimal psixik reaksiyalarni qayd etish talab etilardi. Vundt laboratoriyasining muvaffaqiyati undagi texnik jihozlanish darajasi bilan bog'liq edi. Psixik jarayonlarni matematik o'lchash uchun quyidagi asboblardan keng foydalanilgan: Xronometriya. Apparatlar yordamida insonning stimulga (tovush yoki yorug'likka) javob berish tezligi millisoniyalargacha o'lchangan. Bu psixik jarayonlarning ham moddiy vaqtga ega ekanligini isbotladi.

Kimograf. Nafas olish, puls va mushaklarning qisqarishi kabi fiziologik o'zgarishlarni grafik ko'rinishda qayd etuvchi aylanma barabanli qurilma. Taxistoskop. Vizual stimullarni (harflar, shakllar) juda qisqa vaqt ichida ko'rsatish orqali idrok va diqqat hajmini aniqlashda qo'llanilgan. Laboratoriya asboblari psixologik faktlarni oddiy kuzatuvdan aniq, qayta tekshirilishi mumkin bo'lgan ilmiy ma'lumotlar darajasiga ko'tardi ^[2].

Leypsig maktabining o'ziga xos xususiyati uning akademik xarakterida edi. Vundt uchun psixologiya birinchi navbatda tabiatshunoslik kabi "sof fan" bo'lishi, uning asosiy maqsadi esa inson ongining universal qonuniyatlarini kashf etishdan iborat edi. Yevropa an'anasida psixologiya hali amaliy muammolarni (masalan, ta'lim yoki biznes) hal qilishga yo'naltirilgan edi. Urg'u fundamental nazariyaga, ongning arxitekturasi tushunishga va tadqiqotchining "neytral" kuzatuvchi sifatidagi pozitsiyasiga qaratilgan. Bu yondashuv keyinchalik AQShda shakllangan va ko'proq natijadorlikka yo'naltirilgan funksionalizmga qarshi asosiy metodologik qutb bo'lib xizmat qildi. AQShda eksperimental psixologiyaning shakllanishi Yevropa modelidan sezilarli darajada farq qildi. Agar Germaniyada psixologiya "sof fan" bo'lib qolishga intilgan bo'lsa, Amerikada u tezda amaliy va hayotiy yo'nalishga ega bo'ldi. Bu jarayonning boshida Garvard universiteti professori Uilyam Jeyms turgan edi. Jeyms psixologiyani laboratoriya devorlari bilan cheklashni yoqtirmasdi, biroq u ongning tarkibiy qismlarini emas, balki uning funksiyasini o'rganish g'oyasini ilgari surdi. Uning "Psixologiya prinsiplari" asari Amerika psixologiyasining "manifesti"ga aylandi.

Jeyms uchun asosiy savol "Ong nima?" emas, balki "Ong nima uchun kerak va u insonga muhitga moslashishda qanday yordam beradi?" degan savol edi. Stenli Xoll esa Amerika psixologiyasini institutsional darajaga ko'tardi. U Vundtning shogirdi bo'lishiga qaramay, Klark universitetida o'z laboratoriyasini tashkil etib, tadqiqotlar doirasini kengaytirdi. Xoll psixologiyani faqat kattalar ongi bilan cheklab qo'ymay, uni bolalar psixologiyasi va pedagogika bilan uzviy bog'ladi ^[1]. Xollning sa'y-harakatlari bilan 1892-yilda Amerika Psixologiya Assotsiatsiyasi (APA) tashkil etildi, bu esa AQShda fanning professional hamjamiyat sifatida shakllanishini yakunladi. Psixologiyaning ijtimoiy va ta'limiy masalalarga yo'naltirilishi Chikago maktabi vakillari bo'lgan Jon Dyui va Jeyms Endjell faoliyatida yaqqol namoyon bo'ldi. Ular "funktionalizm" oqimini rasmiylashtirdilar. Dyui psixologik bilimlarni maktab ta'limini isloh qilishga va bolaning ijtimoiy moslashuvini yaxshilashga xizmat qilishi kerak deb hisobladi. Shu tariqa, AQSh laboratoriyalari qisqa vaqt ichida laboratoriya tajribalarini real hayotiy muammolar bilan birlashtirishga muvaffaq bo'ldi. Bu esa psixologiyani shunchaki nazariy fan emas, balki kuchli

ijtimoiy instrumentga aylantirdi. Psixologiyaning falsafa bag'ridan ajralib chiqishi shunchaki nazariy o'zgarish emas, balki katta metodologik inqilob natijasidir.

Laboratoriya sharoitlarining joriy etilishi fanga, birinchi navbatda, obyektiv aniqlik kiritdi. Avvalgi davrlarda psixika haqidagi xulosalar asosan subyektiv mushohadalarga tayangan bo'lsa, yangi paydo bo'lgan laboratoriya asboblari, masalan, reaksiya vaqti o'lchagichlari va xronometrlar inson reaksiyasini millisoniyalargacha aniqlikda o'lchash imkonini berdi. Asboblarning yordamida olingan raqamli ma'lumotlar psixologik faktlarni taxminiy mulohazalardan qat'iy ilmiy dalillarga aylantirdi [2]. Ushbu jarayonda psixologiya o'zining tadqiqot usullarini fizika va fiziologiya fanlari bilan integratsiyalash orqali boyitdi. Vilhelm Vundt va uning zamondoshlari psixik jarayonlarni asab tizimi faoliyati bilan bog'lab o'rganishi natijasida "ruh" haqidagi mavhum tushunchalar o'rnini psixikaning moddiy va fiziologik asoslarini tadqiq etish egalladi. Aynan 1879–1894-yillar oralig'ida eksperiment o'tkazishning qat'iy qoidalari, ya'ni gipoteza qo'yish va natijalarni statistik tahlil qilish kabi metodologik standartlar shakllanib, psixologiyaga boshqa tabiiy fanlar bilan teng maqomda tan olinish imkonini berdi.

XIX asr oxiridagi ushbu laboratoriya evolyutsiyasi zamonaviy psixologiya maktablarining poydevori bo'lib xizmat qilmoqda. Vundt maktabining ongdagi jarayonlarni, diqqat va idrokni mayda elementlarga bo'lib o'rganish an'anasi XX asr o'rtalarida shakllangan kognitiv psixologiya uchun asos bo'ldi. Bugungi kunda inson xotirasi va tafakkurini laboratoriya sharoitida modellashtirish bevosita Leypsig maktabining metodologik davomidir. Shu bilan birga, Amerika laboratoriyalarining faoliyati psixologiyaning hayotga keng tatbiq etilishini ta'minladi. Amerika eksperimentalizmining mevasi o'laroq, ongni o'rganishdan voz kechib, faqat ko'rinadigan xulq-atvorni o'lchashga o'tgan bixeviorizm yo'nalishi maydonga keldi. Amerika psixologiyasi pragmatizm g'oyalari bilan sug'orilgan bo'lib, u psixik jarayonlarning hayotga moslashishdagi ahamiyatiga ko'proq urg'u bergan [1].

Stenli Xoll va Jon Dyui kabi olimlarning sa'y-harakatlari bilan shakllangan pedagogik psixologiya hamda amaliy diagnostika bugun ta'lim va ijtimoiy sohalarning ajralmas qismiga aylandi. Yevropadagi fundamental nazariy yondashuv va Amerikadagi amaliy evolyutsiya birlashib, bugungi kundagi ko'p qirrali psixologiya fanini vujudga keltirdi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, 1879–1894-yillar psixologiya tarixida ushbu sohani mavhum metafizikadan ajratib, uni empirik va aniq fanga aylantirgan "oltin davr" bo'lib qoldi. Aynan shu qisqa vaqt oralig'ida laboratoriya sharoitida o'tkazilgan tadqiqotlar inson ruhiyatini ilmiy asosda o'rganish mumkinligini isbotladi. Bu davrdagi metodologik evolyutsiya psixologiyaning shunchaki falsafiy yo'nalish emas, balki o'z qonuniyatlari va o'lchov asboblari ega bo'lgan mustaqil fan sifatidagi maqomini mustahkamladi.

Ushbu jarayonda Yevropa va AQSh maktablari bir-birini to'ldiruvchi muhim vazifalarni bajardi. Yevropa, xususan, Vundt maktabi fanga metodik qat'iyat va laboratoriya intizomini olib kirgan bo'lsa, AQSh laboratoriyalari tadqiqot doirasini misli ko'rilmagan darajada kengaytirdi. Amerika maktablari psixologik tahlilga bolalar, hayvonlar va patologik holatlar kabi yangi obyektlarni kiritib, fanning amaliy imkoniyatlarini namoyon etdi. Shu tariqa, Germaniyadagi nazariy poydevor va Amerikadagi pragmatik rivojlanish birlashib, bugungi zamonaviy psixologiya fanining yaxlit qiyofasini shakllantirdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Jo'rayev N. S., Saliyeva D. A., Sultonova N. A. Psixologiya tarixi: o'quv qo'llanma / N. S. Jo'rayev. – Toshkent: "Noshir" nashriyoti, 2019. – 232 b.
2. Nishonova Z., Qarshiyeva D. Eksperimental psixologiya: o'quv qo'llanma / Z. Nishonova. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2007. – 92 b.
3. G'oziyev E. G'. Umumiy psixologiya: psixologiya mutaxassisligi uchun darslik. 1-kitob / E. G'oziyev. – Toshkent: "Universitet", 2002. – 352 b.
4. G'oziyev E. G'. Psixologiya: kasb-hunar kollejlari uchun darslik. Ikkinchi nashr / E. G'oziyev. – Toshkent: "O'qituvchi" NMIU, 2008. – 352 b.
5. Salaeva N. Psixologiya tarixi: ma'ruza matnlari to'plami / N. Salaeva. – Urganch: Urganch davlat universiteti, 2013. – 26 b.
6. Yusufaliyeva M. Q. Psixologiya fani va uning rivojlanish tarixi // Ilm-fan va innovatsiya ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: O'zMU, 2024. – 1–3-b.
7. Wundt W. Principles of Physiological Psychology. Vol. I / W. Wundt; translated by E. B. Titchener. – London: Swan Sonnenschein & Co., 1904. – 347 p.
8. James W. The Principles of Psychology / W. James. – New York: Henry Holt and Company, 1890. – 674 p.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.